

Σύνοψη 2ης Συνάντησης των ΕΗΔΕ των Πανεπιστημίων

Η 2η Συνάντηση των ΕΗΔΕ ανέδειξε την πολυπλοκότητα αλλά και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στη λειτουργία των Επιτροπών Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας στα ελληνικά πανεπιστήμια. Μέσα από τις παρουσιάσεις διαπιστώθηκε η ανάγκη ενίσχυσης της θεσμικής λειτουργίας, καλύτερης οργάνωσης των διαδικασιών, και ενδυνάμωσης των συνεργειών μεταξύ των ΕΗΔΕ.

Συγκεκριμένα μέσω της **ανάλυσης SWOT** αναδείχθηκαν τα δυνατά σημεία, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες και οι απειλές στη λειτουργία των ΕΗΔΕ. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται συνοπτικά οι θέσεις των ΕΗΔΕ:

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ/STRENGTHS	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ/ WEAKNESSES
Τα πανεπιστήμια ανέδειξαν αρκετά θετικά στοιχεία: - Εμπιστοσύνη και αναγνώριση από την ακαδημαϊκή κοινότητα. - Καλή συνεργασία με ερευνητές, τμήματα και διοικητικές αρχές. - Διεπιστημονική σύνθεση των μελών και επάρκεια επιστημονικής κατάρτισης - Οργάνωση και πλατφόρμες ηλεκτρονικής διαχείρισης αιτήσεων	Οι πιο συχνές προκλήσεις που επισημάνθηκαν περιλαμβάνουν: - Έλλειψη νομικής υποστήριξης, τόσο σε επίπεδο επιτροπών όσο και πανεπιστημιακών υπηρεσιών. - Ασάφεια ως προς τον ρόλο ή τις διαδικασίες, με αποτέλεσμα να υφίσταται ανομοιογένεια. - Ανεπαρκής εκπαίδευση ερευνητών/ερευνητριών και ελλιπής προετοιμασία φακέλων. - Χρηματοδοτικά και στελεχιακά κενά, που επιβαρύνουν τη λειτουργία. - Μη σταθερή γραμματειακή υποστήριξη
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ/OPPORTUNITIES	ΑΠΕΙΛΕΣ/ THREATS
Αρκετές προτάσεις και δυνατότητες διατυπώθηκαν: - Πλήρης ψηφιοποίηση διαδικασιών και αξιοποίηση στατιστικών δεδομένων. - Συνεργασίες μεταξύ ΕΗΔΕ και διεθνής παρουσία/ανταλλαγή πρακτικών. - Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση νέων επιστημόνων στη βιοηθική και τεχνοηθική. - Θεσμικές μεταρρυθμίσεις όπως δημιουργία ενιαίου κανονισμού ή μητρώου αξιολογητών/αξιολογητριών.	Οι μεγαλύτερες ανησυχίες επικεντρώθηκαν σε: - Αυξημένο φόρτο εργασίας και εξουθένωση μελών. - Δυσκολίες εφαρμογής κανόνων δεοντολογίας στην πράξη, ιδίως σε έρευνες με ευάλωτες ομάδες. - Απουσία σαφούς θεσμικού πλαισίου στον ιδιωτικό τομέα. - Πιέσεις, συγκρούσεις συμφερόντων και απουσία ειδικών σε νεοεμφανιζόμενα ερευνητικά πεδία.

Στη συνέχεια έγινε παρουσίαση **καλών πρακτικών** όπου καταγράφηκαν και συζητήθηκαν καινοτόμες και αποτελεσματικές προσεγγίσεις:

- Στοχευμένη ανάθεση αιτήσεων σε εξειδικευμένους κριτές
- Προκαταρκτικός έλεγχος φακέλων πριν τη συνεδρίαση για βελτίωση ποιότητας
- Απλοποίηση της διαδικασίας έγκρισης χρηματοδοτούμενων ερευνητικών έργων μέσω στοχευμένης προ-διαλογής αιτήσεων
- Πλήρως ηλεκτρονική διαδικασία αξιολόγησης με καθορισμένα βήματα και διαφάνεια
- Τακτικές συνεδριάσεις με πλήρη εκπροσώπηση Σχολών
- Διοργάνωση ημερίδων/ σεμιναρίων για ενημέρωση των ερευνητών/ ερευνητριών και μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας

Εν κατακλείδι, η συνάντηση επιβεβαίωσε ότι οι ΕΗΔΕ αποτελούν κρίσιμο θεσμό για την ηθική διασφάλιση της έρευνας. Ιδιαίτερα τέθηκε η σημασία που πρέπει να δοθεί σε θέματα ηθικής δεοντολογίας της έρευνας όσον αφορά την τεχνητή νοημοσύνη. Παρά τις υφιστάμενες δυσκολίες, υπάρχει έντονη διάθεση για:

- συστηματική βελτίωση,
- οριζόντιες συνεργασίες μεταξύ ιδρυμάτων και
- εναρμόνιση των διαδικασιών.

Η θεσμική κατοχύρωση, η επένδυση στην εκπαίδευση και η ανάπτυξη εργαλείων (τεχνικών και κανονιστικών) αποτελούν την αναγκαία επόμενη φάση.